

1 Projekt edukacyjny „Europejczycy, Polacy, Obywatele”, TEMAT II: Władza

kurierwilenski.it/2015/10/15/projekt-edukacyjny-europejczycy-polacy-obywatele-temat-ii-wladza/

Autor: [KW](#)

15 October 2015

-
-
-
-
-

 Tweet

 Like

Europejska Fundacja Praw Człowieka (EFHR) kontynuuje realizację skierowanego do uczniów klas 9-12 projektu „Europejczycy, Polacy, Obywatele”. Słuchając co środę o godz. 1.:40 audycji w radiu „Znad Willii” oraz czytając artykuły w piątkowych wydaniach gazety „Kurier Wileński” uczniowie poznają 8 bloków tematycznych.

Przedstawiamy drugi temat — „Władza”. Więcej informacji oraz zasad uczestnictwa szukaj na www.efhr.eu oraz platformie wos.efhr.eu.

Świat składa się z osób, które posiadają władzę i z tych, którzy

są jej podporządkowani. Mimo że władza kojarzy się przede wszystkim z państwem, to nie jest to jedyny przykład zależności. W życiu codziennym często spotykamy się z sytuacjami, w których jedna osoba lub grupa osób wpływa na zachowanie innych ludzi.

We współczesnym świecie najbardziej rozpowszechnioną formą sprawowania władzy w państwie jest demokracja. Słowo demokracja pochodzi z języka greckiego od słów „demos”, co znaczy lud oraz „kratos” — władza. Ustrój ten charakteryzuje się przede wszystkim tym, że rządy są sprawowane przez społeczeństwo. Po raz pierwszy ten sposób sprawowania władzy pojawił się w starożytnej Grecji w VI w.

W ustroju autorytarnym funkcjonującym obecnie na rządzącej przez Aleksandra Łukaszenkę Białorusi władza nie podlega kontroli ze strony obywateli Fot. EPA-ELTA

p.n.e.

Naród jako suweren sprawuje rządy bezpośrednio albo za pomocą przedstawicieli. Współczesne państwa opierają się w większości na demokracji pośredniej, zwanej również przedstawicielską. Oznacza to, że obywatele danego państwa mogą sprawować władzę głównie za pośrednictwem swoich reprezentantów, którzy wybierani są w wyborach powszechnych.

Współcześnie w państwach demokratycznych ważnym rozwiązaniem ustrojowym jest trójpodział władz państwowych. Za twórcę tej koncepcji uznaje się Karola Ludwika Monteskiusza. Istotą tego rozwiązania jest podział władzy na trzy podstawowe ośrodki: władzę ustawodawczą (zwaną inaczej legislatywą), wykonawczą (zwaną egzekutywą) oraz sądowniczą (judykatywę). Przy podziale władzy należy pamiętać, aby zostały zachowane odpowiednie relacje między poszczególnymi władzami. Władze te powinny nawzajem kontrolować swoje działania, co zdecydowanie zapobiega nadużyciu każdej z nich. Ustrój może występować w różnorodnych formach, w zależności od charakterystyki danego państwa. Jednym z najczęściej spotykanych wariantów, który obecnie funkcjonuje, jest system parlamentarny: na Litwie i w Polsce. W tym systemie władza wykonawcza sprawowana jest przez głowę państwa i rząd, który dysponuje większością uprawnień egzekutywy. Prezydent względem rządu posiada mniej kompetencji.

Reklama

W systemie parlamentarnym parlament sprawuje polityczną kontrolę nad rządem. W razie wątpliwości związanej z działalnością rządu, parlament może udzielić mu wotum nieufności (uchwała parlamentu wyrażająca brak zaufania wobec działalności rządu lub któregoś z ministrów).

W systemie prezydenckim główną rolę odgrywa prezydent państwa, który jest wybierany w wyborach powszechnych. To on jest głównym organem władzy wykonawczej i ma uprzywilejowaną pozycję względem parlamentu. Rząd jako odrębny ośrodek władzy albo nie istnieje, albo jest podporządkowany głowie państwa. Prezydent nie musi cieszyć się poparciem parlamentarnej większości, ponieważ nie podlega jego kontroli. System ten występuje m. in. w Stanach Zjednoczonych oraz w wielu państwach Ameryki Łacińskiej.

Inaczej funkcjonuje system półprezydencki. Łączy w sobie pewne cechy systemu parlamentarnego i prezydenckiego. W systemie półprezydenckim władza wykonawcza sprawowana jest przez prezydenta i rząd, który ponosi odpowiedzialność polityczną przed parlamentem. Głowa państwa może zarządzić przedterminowe wybory do parlamentu, kontroluje pewne obszary polityki państwa, np. politykę zagraniczną, ma wpływ na kształt rządu. Jego autorytet pozwala mu również na inspirowanie i wskazywanie kierunków polityki państwa. System ten występuje przede wszystkim we Francji.

Najrzadziej spotykanym systemem jest system kanclerski. Funkcję szefa rządu pełni kanclerz (premier), który ma w państwie uprzywilejowaną pozycję. W systemie tym prezydent ma nieliczne kompetencje w dziedzinie władzy wykonawczej, większość ma charakter formalny. Władza wykonawcza w większym stopniu należy do kanclerza, który ponosi odpowiedzialność polityczną przed parlamentem i jest odpowiedzialny za prowadzenie polityki państwa.

Poza demokratycznymi formami sprawowania władzy istniały i istnieją państwa o niedemokratycznych rządach. W ustroju autorytarnym władza nie podlega kontroli ze strony obywateli, stosowane są różne narzędzia represji, opozycja właściwie nie istnieje, a społeczeństwo jest bierne i niezaangażowane w sprawy państwa. Takimi państwami są na przykład Chiny i Białoruś. Jeszcze bardziej opresyjną formą rządów jest totalitaryzm, który cechuje się monopolem jednej partii, na której czele stoi przywódca otoczony wielkim kultem, rozbudowanym systemem terroru oraz nieograniczoną władzą tajnej policji, jedyną słuszną ideologią, centralnie planowaną gospodarką, monopolem państwa na środki masowego przekazu oraz monopolem państwa na posiadanie broni. Takim państwem była III Rzesza rządzona przez nazistów.

Na świecie istnieje wiele modeli sprawowania władzy w państwie. Nie jest to jednak jedyny rodzaj władzy

we współczesnym świecie. Stosunek władzy towarzyszy właściwie każdemu aspektowi naszego życia. Warto kontrolować te relacje, tak aby osoby posiadające władzę nie ograniczały naszych praw i nie ingerowały zbyt mocno w nasze prywatne życie.

Za odpowiedź udzieloną w temacie „Aktywność społeczna” bilety do kina zdobywa Alina Tomaszewicz. Gratulujemy i zadajemy kolejne pytanie! Pomyśl! W jaki sposób obywatele mogą kontrolować działania władzy w państwie demokratycznym? Zamieść swoją odpowiedź do 21 października na forum dyskusyjnym na platformie wos.efhr.eu i wygraj dwa bilety do kina na dowolnie wybrany film!

EFHR

Podobne artykuły:

- [Projekt edukacyjny „Europejczycy, Polacy, Obywatele”....](#)
- [Projekt edukacyjny „Europejczycy, Polacy, Obywatele”....](#)
- [Projekt edukacyjny „Europejczycy, Polacy, Obywatele”....](#)
- [Projekt edukacyjny „Europejczycy, Polacy, Obywatele”...](#)
- [Projekt edukacyjny „Europejczycy, Polacy, Obywatele”....](#)

Related